

Asia: VN/24437/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden tulosperusteiset tuet -työryhmän muistiosta

1. Yleinen palaute työryhmän muistiosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi metsätalouden tulosperusteiset tuet -työryhmän muistiosta.

Maanmittauslaitos lausuu asiassa seuraavaa.

Hajahavaintoina Maanmittauslaitos esittää yleisenä palautteena eräitä näkökohtia.

Tulosperusteisen tuen allokointi (oikea kohdentaminen) olisi hyvä olla yksi keinoista saavuttaa ennalta määritelty strategian tavoite, joita sanottu tuki edistää.

Metsänomistus on nykyoloissa metsänomistajalle joko sijoituskohde tai yhä harvemmissa tapauksissa metsänomistus on ansiotuloa antava elinkeino. Sinänsä puuraaka-aineen saannin varmistaminen eri tarkoituksiin on nykymaailmassa valtakunnallisesti yhä tärkeää.

Valituissa pilotointikohteissa on kysymys ympäristöasioiden huomioon ottamisesta markkina- tai ilmatoriskien vuoksi.

Muistiossa selostetaan, että esimerkiksi vesistövaikutuksiltaan merkittävät uudisojitukset ovat pinta-alaltaan suurempia kuin nykyinen metsien ennallistamisen määrä.

2. Tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisen tarjouskilpailun vahvuudet ja heikkoudet verrattuna perinteiseen tukijärjestelmään, jossa korvataan kustannuksia ja tulonmenetyksiä.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tulosperusteisten tukien maksu tarjouskilpailun kautta on nähtävissä tehokkaammaksi valtion varojen käytöksi kuin tuki pelkästään pinta-alaperusteisena. Heikkoutena voidaan yleisesti havainnoida seurannan järjestämisen haasteet nykyisillä resursseilla.

3. Työryhmän esittämien pilottiehdotusten toteuttamiskelpoisuus.

3.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

Lehtipuuosuuden lisääminen lisää metsiin resilienssiä, johon myös kaavailtu tuki veisi. Lehtipuuosuuden lisääminen on tosin jo itsessään ilman rahallisia tukia ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kannatettava toimi.

Ilmeisesti kuitenkin riistapolitiikan yhteensovittaminen lehtipuuosuuden lisäämisen kanssa voi olla haastavaa.

Lehtipuuosuuden seurantaa on vaikea toteuttaa nopeasti työn jälkeen ilman kalliita maastokäyntejä. Sanottu lehtipuuosuus voidaan saada selville seuraavan ilmakuvausohjelman valmistuttua vääräväri-ilmakuvatulkinnasta. Jos ilmakuvatulkinnassa havaitaan lehtipuuosuuden olevan alle tukiehdossa määritellyn, tukien takaisinperintäoikeuden yksityismetsänomistajilta olisi oltava kestoaltaan pitkä. Maanmittauslaitoksessa arvioidaan, että sanottu työ voidaan automatisoida.

3.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Tuella kannustetaan jättämään metsänhoitosuosituksia kapeampi suojavyöhyke, kuitenkin säädetyn lain puitteissa. On selvitettävä, ovatko asetetut tavoitteet saavutettavissa, kun tuki lisäksi on määräaikaista.

Tuki sinällään on toteuttamiskelpoinen ja tuloksia voidaan automaattisesti seurata.

Olisi selvitettävä, voisiko suojavyöhykkeistä järjestää kohdennetuille, kuten raakkuvesien tai muiden tärkeiden vesien varsialueille suunnattu tarjouskilpailu pysyvästä suojelusta. Moni maanomistaja lisäksi on mahdollisesti valmis suojelemaan pysyvästi kohteita, ilman että niistä saisi täyden korvauksen periaatteella maksettua korvausta.

3.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Soiden ennallistaminen sinänsä on kannatettava toimi. Sen olisi perustuttava vapaaehtoisuuteen sekä muuten edellisissä että julkishallinnon omistamissa kohteissa neutraaliin tutkimustietoon.

3.4 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

-

4. Millaisia vaikutuksia työryhmän esittämällä tuella olisi?

4.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

Tuella olisi vaikutuksia metsien monimuotoisuuteen ja ilmastoon ilmeisen myönteisesti.

Jotta aikaisemmin mainittu vääräväri-ilmakuvatulkinta on mahdollista, ilmakuvausohjelma on ajoitettava sellaiseen vuodenaikaan, jolloin lehtivihreä on kasvustossa. Sillä saattaa olla vaikutuksia Maanmittauslaitoksen ilmakuvausohjelman toteuttamiseen.

4.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Suojavyöhykkeillä on epäilemättä positiiviset vaikutuksensa sekä monimuotoisuuteen että ilmastoon.

Jos tuessa päädytään määräaikaaisuuteen, sillä on voi olla kielteisiä vaikutuksia myös Maanmittauslaitoksen toimituksiin lisääntyneenä työnä. Esimerkiksi puustoisien kohteen arvo on simuloitava määräaikaisuuden päättymisen ajankohtaan ja laskea sen hakkuuarvo päättymishetken arvosta tähän päivään. Pysyvän suojelun ollessa kysymyksessä, hinnoittelussa voidaan käyttää yksinkertaisesti sovittavaa maapohjan arvoa.

Samalla tavalla toimitaan myös metsälakikohteiden yhteydessä, joissa on määräaikainen ympäristötukisopimus. Muuten metsälakikohteet eivät vaikuta kiinteistön arvoon toimituksissa, koska ne ovat poikkeusluvalla aina hakattavissa.

4.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Soiden ennallistaminen vaikuttaa hitaasti ilmastonmuutoksen hillintään, mutta nopeasti sekä vesistöihin että suoelinympäristöihin.

Ennallistamisen vaikuttavuuden vuoksi nykyinen kiinteistöjaotus ei ensisijaisesti saisi olla esteenä ennallistamiskohteiden valinnassa ja priorisoinnissa, vaan periaatteellisesti valinta on kohdistettava kohteisiin, joissa saavutettavat hyödyt ovat suurimmat. Hyödyiksi voidaan arvioida lisäksi ennallistettujen soiden toimiminen luontaisena vesistöjen virtaamien säätelijöinä tulevassa ilmastossa maatalouden kasteluveden turvaamiseksi tai turvemaapeltojen kesäaikaisen vedenpinnan säätelyn mahdollistamiseksi.

Ennallistamisalueilla ovat harkittavissa erilaiset tilusjärjestelytoimet, joita ovat tilusvaihto, tilusjärjestely ja hankeuusjako. Samassa yhteydessä olisi harkittava myös vesilain sääntelyn vesitilusjärjestelyineen tarkastelemista ja hyödyntämistä vesistöjen tilan parantamisen mahdollistamiseksi.

Ennallistamista on tehty tähän saakka lähinnä Metsähallituksen hankkeissa, mutta yhä enenevässä määrin myös yksityisten toimijoiden tekemänä. Paikallistuntemuksen käyttö, kuten eri toimijoiden tekemä maanomistajien kontaktointi ja haastattelut, ovat osoittautuneet hyväksi ratkaisuksi, joten niitä voidaan käyttää lisäksi mahdollisissa ennallistamisen ratkaisuissa, joissa tilusjärjestelyt ovat yhtenä keinona.

4.4 Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

Lehtojen suojelua on tehty valtakunnallisesti jo pitkään, muun ohella lehtojen suojelualueita maanmittaustoimituksissa erottamalla. Vapaaehtoisuus suojelussa yksityismailla on tässäkin lähtökohtana.

5. Kehittämisehdotukset työryhmän pilottiehdotuksiin.

5.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

Maanmittauslaitoksella ei ole tähän yksityiskohtaista kantaa.

5.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Maanmittauslaitoksella ei ole lisättävää kohdassa 4.2 esitettyyn.

5.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Yksityismailla keskeistä on vapaaehtoisuus, jolloin kriteerit ennallistamisessa on määrättävä selkeästi. Samoin ennallistamiseen kaikkiaan on oltava standardoidut ja yleiset perusteet tieteellisten kriteerien ollessa lähtökohtana.

5.4 Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

Eri metsätyyppien monipuoliseen säilyttämiseen on kiinnitettävä huomio.

Nurmikari Jussi

Maanmittauslaitos - Pääjohtaja Pasi Patrikainen ja maanmittausneuvos

Markku Markkula